

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נג"מ זי"ע

שנייאורסאהן

מליאובאואריטש

•

וישלח

(המשך כה שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות שונים ושש לביריה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישלח, יטז כסלו, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehota.org / www.kehota.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehota.org

וישלח

168

מצינו סתירה בדבר: בפירושו לש"ס⁹ כתב „שלא שכח תלמידו מפני תורה הדין“, אבל בפירושו על התורה כתב „שלא שכח תלמידו בבית לבן“¹⁰. וצריך להבini: מהו טעם השינוי בין שני הפירושים?

יתר על כן: לכוארה איפכא מסתברא – בפירושו על התורה, שבו מפרש רשי פשוטו של מקרא, הי' מתאים יותר לפרש דוקא (ככפירושו על הש"ס) „לא שכח תלמידו מפני תורה הדרך“, ולא „בבית לבן“ – שהרי מפורש בכתוב „ויבוא יעקב שלם עיר שכם“, דומה משמעו לכוארה לפי פשוטו של מקרא שהחידוש בזה שהי' יעקב שלם שirk לבאו לשכם¹¹.

[במדרש¹² איתא, שיעקב נרפא

א. על הפסוק¹ „ויבא יעקב שלם עיר שכם“ אמרו חז"ל (בגמרא²) – והובאו הדברים בפירוש רש"י על התורה³ – ש„שלם“ פירושו⁴: „שלם בגופו שלמו במונו שלם בתורתו“. והנה הודעתה הכתובה שהי' „שלם בגופו שלם במונו“, נזכרת היא, כמפורט במדרש⁵: „שלם בגופו לפוי שכותו“ והוא צולע על ירכו כו' שלם במונו אע"ג .. (ש) ט' שנים הי' מכבד אבינו יעקב את עשו באותו הדורון בו“ (ועד⁶ ז' איתא בפירוש רש"י על התורה⁷: שלם בגופו שנתרפא מצליותו, שלם במונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון).

אבל בענין „שלם בתורתו“ לא נתפרש הדבר במדרש⁸. ובפירוש רש"י

(השלם) וען יוסף לבר שם גם להבר הכוונה היא (בבש"ס) שלא שכח תלמידו בדק (וביפה תאר (השלם) לבר שם: בטרdotו בבית לבן ובדרך).

9 שבת שם.

10 כמו שהעיר בען יוסף לע"י שבת שם. נחלת יעקב שם.

11 ובגבור הקודש (השלם) לבר שם (והו עצק בר עז"ר שם ולע"י שבת שם) מפרש כן גם במדרש (אבל ראה הערא 13).

12 וצ"ע במקביל לדוד כאן שמריש (ברש"י) שבគולם כבר הי' שלם לפני (כי נתרפא מיד אח"כ, ונעשה לו נס שלא הי' חסר כלום ממונו אפילו בשעה שליח הדורון לעשו) – דא"כ למה לא נאמר שהי' „שלם“ בסוכות.

13 ב"ר (פע"ח, ה. וראה הערא הבאה), הובא בפרש"י פרשנותו (לב, לב) – אבל רק כפירוש שני, וגם מדגיש שהו „מדרש אגדה“ ופירוש הראשון „זהו פשוותו“. וראה הערא 18.

1) פרשanton לג, יח.

2) שבת לג, טע"ב. ובבר עה"פ (פע"ט, ה) בשינויים. וראה לקמן סעיף ב.

3) עה"פ.

4) ולא (בפירוש ובירניהם – פשיטנים) הרשב"ם, חזקוני ובחוי (עה"פ), עלייה פרשanton שער כי' שהוא שם עיר. וראה מדרש לך טוב כאן ש„שלם עיר ירושלים .. אך אמרו רז"ל שלם על שם יעקב כו“.

5) ב"ר שם.

6) פרשanton לב, לב.

7) אבל לא ממש, כי בפרש"י עה"ת לא הובא (שה"ז היפך הפשט) שט' שנים הי' מכבד יעקב את עשו בדורון. וראה לקמן הערא 13 בנוגע להרפהואה מצליותו.

8) וرك מסימיס „אבל יוסף שכח כו“. – בנחלת יעקב באן, שכונת המדרש היא (ביברשי⁹) שלא שכח כו' בבית לבן (משא"כ יוסף שכח תלמידו במצרים). אבל לכמה מפרשים (נזר הקודש

ונתמלא החדרון „מכל אותו דורון“ (ע”י שהצאו וכו’ היון „פרות ורבות“¹⁹).

ואם כן: בשלמא לפי הפירוש "שלא
שכח תלמידו מפני טורה חזק" יש
מקום לומר, שבוואו לשכם [שהתישיב
בה, וכהמשך הכתוב²⁰ "ויען את חלquet
השדה גו"] היי "שלם בתורתו", למרות
טורח הדרך שעבר עד שהגיע לשכם.

אבל לפי הפירוש "שלא שכח
تلמידו בבית לבן", אין כל שייכות בין
היותו "שלום בתורתו" ובין בוואו לשכם,
שהרי "שלימות" זו כבר הייתה בידיו
בצאתו מ"בית לבן" –

וא"כ מדוע נקט רשי' בפירושו על התורה – פשטו של מקרא – „שלא שכח תלמידו בבית לבן?“

— (ואין להקשوت: כיצד ניתן —
מעיקרא להעלות פירוש שכזה, "שלא
שכח תלמידו בבית לב", בשעה
שבכתב מפורש, "ויבוא יעקב שלם (ר'ק
בהגינו אל) עיר שכם" — כי אפשר
ליישב: בכתב לא נאמר, "שלם (ר'ק
בתורתו", אלא "שלם" (סתם), ואם כן
אפשר לפרש כוונת הכתוב, שرك

— בנינו לא ראו אותו צולע, שהרי זרחת המשמש
היתה «כasher עבר את פנואל», מקום ראיית
המלך (שם, לא-לב) — «לא יאכלו בבי' גור».

ברבה זו גם לאחרינו נזינו מרים לבו
19) פרשי' ויצא ל, מג. – ובפשתות נמשכה

(20) פָרְשָׁתָנוּ לֹג, י. – וְאֵף שָׁגַם בְּסֻכּוֹת בְּנָה

„לו בית“ (שם, יז) המורה על קביעות (וכמשנ"ת

בארוכה בהתועדות, שזהו הכרחו של רשי

בפשב"מ לפרש ש"שהה שם י"ח זוזש") – מ"מ,

ה'ז כשי' בדין; מא"כ בשכם (שהיא בארץ

בגאון) שכונה שם ומלחו (וראה ראב"צ שם רמב"ז)

שם גם ב"ב וגבי) [אם יונצ'רין לא ישן אל בוגם]

（上接第125頁）是他的詩，是他的歌，是他的詩歌，是他的詩歌。

אביו" (ויצא כה, כא), שזה נעשה אח"כ (פרשנו)

לה, בז). ולהעיר מפי הספרנו פרשנתנו כאן].

וראה ל�מן ע' 180.

מצלעתו תיכף¹³ לעזיר "ויזור לוי השמש"¹⁴), ועד"ז לעניין הדורון – מלא הקב"ה חסרונו והחזר לו מיד הכלל¹⁵. ולפי זה ה' כבר "שלם בגופו (שלהם במננו) בבוואו לסתוכות יותר מיה"ח חדשים¹⁶ לפני ביאתו לשכטם).

אבל עד הפטש הי' כל זה באופן
טבוני¹⁷ – הוא הרפואה מצלעתו והן
ሚilio החרון במנונו. וזהו החידוש
בפסקוק «ויבא יעקב שלם עיר שכם»,
שבבאו לשכם נעשה שלם, כי רק אז
נתרפא בשלימות (לגמר) בגופו¹⁸

(13) בגורו הקודש לביר' (הנ"ל הערכה (11) "שמא"ו
התחל להתרפואות אבל מ"מ לא נרפא לגמרי ..
עד בוארו ... שכם". אבל ראה פרש"י לעיל שם (ד"ה)
והוא צולע — המשך לפ"י האגדה, הרי צולע
כשורתה המשם", ובפרשנים (רא"ם, גו"א וכור')
שלפ"י האגדה, "הרי צולע" ור' בהחיה הוויה, כי
מיד לאח"ז נתרפא (שבפושטנות תרפא איז לוגרוי).
ובמדרשי לך טוב כאן ועוד שבא אל שר עשו הרי
שלם בגופו דכתיב ימי אמר אם יבא גוי והכהרו".

פרק 14)

(15) תנחומו באבער פרשטו ניא א"ו מה שמשיך
 "שנאמר ויבא יעקב שלם", לאכורה הכוונה
 שבבוואו לשים כבר היי "שלם", אבל געשה "מיד".
 וראה משכיל לדודشبורה (11).

(16) כפרשׁוּ עֲהָפֶל (lag, יוז – מגילה יז, א. ב'ר בע"ח, טז) שהה שם י"ח חדש. וראה גם רשי' גישו' ר' הילדהות

יש הכרה לזה בפרשנאות.

(18) עפ"ז שיעקב ה' צולע יותר מ"ח חדש, עד הגיעו לשכם) יומתוק משמע, "על כן לא יכול בנו" את גדי הנשה גוי עד היום הזה כי נגע בכף ייר' יעקב גו"ה (פרשננו לב, לג) – דפסחות הלשון ממשמע שבני ישראל קבבו זה ע"ז מפני "שהחזק יעקב בגדי הנשה" (חווקוני (כפ' הא) ורב"א עה"ת (כפ' הא) שם), ואם נאמר שנורפה מיד צ"ע שםשות זמן מועט זה שה' צולע' ובפסחות

***)** אבל ברבותינו בעה"ת שם "לזכרון הנש שניצל יעקב כר' שלא נגע **אלא** בכספי יריכו ולא הרגו". וראה עוד פירושים שם (וכן בחזקוני וריב"א שם. ועוד).

והתמייה אף גדולה מזו: בריש פ' לrk²⁵ מסופר אוזות ברכת הקב"ה לאברהם "ואעשר לגוי גדול גו'", ופירש רש"י "לפי שהדרך גורמת לשלה דברים ממעטת פרי" ורבי וממעטת את הממוּן וממעטת את השם לכך הוזקק לשלה ברכות הללו שהבטיחו על הבנים כו". הרי, שברכה בקשר לבנים היא עניין עיקרי הנזכר כאשר עלול להיות מיעוט בדבר (ע"י טلطול הדרך) –

וא"כ, הרי בפסוק "ויבא יעקב שלם" (מן "הדרך הזה אשר אנחנו הולך") הי' לו לרשי"י לפרש, לכארה, ש"שלם" פירושו (גם) "שלום בבניו"? ג.

ג. ויבן בהקדים תמייה כללית בפירוש רש"י זה:

בעת לימוד הפסוק "ויבא יעקב שלם עיר שכם", לאחר אריכות הסיפור הדצלת יעקב מלבן ומעשו, הרי ההבנה הפחותה היא, שעיר הפנייש ד' ויבא יעקב שלם" הוא פשוטות – שהגיע בשליימות ללא כל היזק מלבן ועשו.

(lag, יד) הרחיב לו הדרך ... אם דעתו לעשות לי רעה בר' וראה רע"ב לפרש"י יז. במלחמות יעקב כאן שרש"י מביא רק הדברים שנעשים בהם חסרון ... אבל לבני לא נעשה בהם חסרון ממש אלא כי דואג פן יבא והכני, אבל תורה מאחר שהיא בית לבן הוא אכן נעשה חסרון ... שהרי ראוי יעקב להיות חסר".

אבל צ"ע חילוקו בין "תורה" ל"בני", שהרי גם זה מה שהוא דואג פן יבא והכני לא hei החש בעלמא כי"א מפני שהיא נדרש דורון תפלה ומלחמה (רש"י פרשנותנו לב, ט ד"ה ה"ב), וע"פ טبع "הרי רואי" שיעשה בהם חסרון. ועוד: בפרש"י בפסוק זה עצמו (הובא לעיל) מפורש "יצא פלוני מבין שני אריות ובא שלם" (כדלקמן סעיף ג), והרי גם בבלול כללו.

(25) יב, ב.

בהגינו לשם נעשה יעקב "שלם" לגמריו, בכל²¹ ג' הדברים (בגומו ובמונו ובתוורתו) – אבל בתורתו לחוד אכן هي יעקב שלם גם לפני כן;

אלא שהשאלה היא: מאחר שאפשר לפרש שם "שלם בתורתו" שיק לבודו של יעקב לשם ("מנני טורה הדרך") – מודיע בחור רש"י, ובפירושו על התורה, בפירוש המקשר זאת דока עם זمان היותו של יעקב בבית לבן?!

ב. גם צריך להבין: במדרש²² הובא עניין רביעי שבו הי' יעקב "שלם" – "שלום בבניו, לפי שכותב בו²³ אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והי' המחנה, ברם הכא שלם בבניו".

וAINO מובן: לכארה חידוש זה (ד' שלם בבניו") מובן אף הוא בדף הפשט²⁴ (ולא רק במדרש, דרך הדרש). ומודוע הביא רש"י (בפירושו על התורה) את לשון הגמרא דока, שבה לא הובא עניין "שלום בבניו"²⁴?

(21) ירידות שלמה (בד"ה נטע סוכה – שם, יי) ושפח לפרש"י כאן. חדא"ג מהרש"א שבת שם (באוי' קצת). ועוד.

(22) פרשanton לב, ט.

(23) להעיר מיפ"ת לב"ר שם בוגע לארבעה עניינים אלה.

(24) ביפה תואר (ועוד ז' ביפ"ת השלם) לב"ר שם, דמה שלא הובא בש"ס "שלום בבניו" הואafi ש"עשו בפגשו אותן הסביר להם פנים וכבר סר הפקד מייעקב (וא"כ "מה צ"ל כאן שלם בבניו פשיטא שלא נגע בהם" – יפ"ת השלם) ודעת המדרש הוא כדעת הרמב"ן . (פרשanton כאן כי עד שבא (יעקב) לא"י פחד לבו מפני חמת עשו", ולכך עד זו חשש שהיה בהם חסרון. וכ"פ בנו הקודש (והוruptק בעץ יוסוף) לב"ר שם דעת המדרש. – והרי גם רש"י ס"ל כההעה שהי' יעקב מפחד מעשו, דבר רשי"י כאן, יצא פלוני מבין שני אריות ובא שלם אף כאן כו", וכמפורש גם בפרש"י לפניו

תיכף לאחר צאתו של יעקב אל חצר הבטיח לו הקב"ה³⁰ „והנה אנכי עמר ושמרתיך בכל אשר תארך גו”, דהיינו – (לפי פשטוטו של מקרוא) לכל בראש השמירה מעשו ולבן (כפי שפירש שם ורשׁ³¹) „לפי שהי ירא מעשו וממענו שנזדווגו לו בדרכך.“

וממילא אין הכתוב צריך להדגיש שהבטחת הקב"ה נתקינה ויעקב הגיע אל שם „שלם“ מעשו ולבן – כי זה דבר המובן מאליו³².

וכמו באברהם, שהבטיח לו הקב"ה (כנ"ל ס"ב, בעת הציוויל³³ „לך לך גו“) „ועשר לגויה גדול גו“, היינו שטולטול הדרך לא ימעט אצלם „שלשה דברים“, ולא מצינו בשום מקום שהכתוב יפרש ויגדיש שכח הוות – ויבא אברהם שלם³⁴ (וכיו"ב).

ואם כן – מדוע פירש הכתוב את הדבר בעקב? ולכן נקט רשי³⁵, שהנדון כאן אינו „השלימות“ הכלולה בהבטחת הקב"ה „והנה אנכי עמר ושמרתיך גו“, כי אם מאורעות מיוודדים שהיו עלולים לגרום לייעקב שלא יהיה שלוות הבטחת הקב"ה הניל – ואעפ"כ „ויבא יעקב שלם.“

(30) ויצא כת, טו.

(31) שם ד"ה אנכי עמר.

(32) ומה שפרשי „יצא כת ויבא שלם“ – לא נלמד זה מتابת „שלם“, כי"א מהמשך לשון הכתוב, ההוספה „בבאו מפדן ארם“, שמהזה למדין ש„שלם“ קאי גם על עניין זה. וגם זה הוא לא כדי להודיע שנטקימה ההבטחה (יצא שלם מבין שני Ariot, כי"א רק שתורתה ספרתו זה בסגנון „באדם האומר לחבירו“ (לשון שי"י כאן).

(33) לך יב, א.

(34) ואם מנוי שמכח כן מפשטות הכתובים והסבירו עד' א' אברהם – הרי גם בעקב כו, ולמה הוצרך הכתוב להדגיש בפירושו „ויבא יעקב שלם?“

וכפי שרש"י נצמו מפרש²⁶ תיכף (בDİBOR שלאחרי זה) „בבאו מפדן ארם –cadom האומר לחבירו יצא פלוני מבין שני Ariot ובא שלם, אף כאן ויבא שלם מפדן ארם מלבן וממענו שנזדווגו לו בדרכך.“

אבל רשי³⁷ מפרש – בפשוito של מקרא – אשר „ויבא יעקב שלם“ קאי (לא על הצלתו מן מסכה מצד לבן ועשו, אלא) על „שלימות“ כללית בשיקות לגופו וממנו ותורתו? ויתירה מזה – היא מנא לי³⁸?

ובזה גופא תמייה – ד„שלם בגופו“ אין פירושו הצלת גופו מסכה אלא „שנתרפא מצלעהו!“

וזוין לומר שההכרח לדבר הוא מהלשון „שלם“, דזזה משמע שלפנינו ה' חסרון (וחסרון בלבד), ואח"כ נשלה החסרון³⁹ – שבן (נוסח לזה שבפירוש רשי⁴⁰ שלakhir זה (הניל) נקט להדייא לשון „שלם“ בקשר להצללה, מבין שני Ariot – הנה פירוש רשי⁴¹ זה גופא מוכח כו, שהרי) בתוך דבריו כתוב רשי⁴² „שלם בתורתו שלא שכח תלמודו“; וחוזינן, דاعפ"פ שבפועל לא ה' אצל כל חסרון, נופל על זה לשון „שלם“ מצד האפשרות לחסרון⁴³ – וא"כ אפשר לומר כן גם לעניין הצלתו מעשו ולבן).

ד. ויל' הביאור בזה:

(26) וראה רmb"z כאן (הובא לעיל העירה).

(27) להעיר מיריעות שלמה (בד"ה נסע סכוונה).

(28) שם, יי' שפ"ח והגחות לדבוק טוב לפירושי כאן. כל' יקר כאן.

(29) ראה נחלת יעקב כאן (הובא לעיל העירה).

.24 (24) ראה העירה

ישכח את תלמידו בבית לבן אינה
מחמת ההשפעה של שהותו יחד עם
לבן הרשע

— על כך ביקש יעקב „ושבתי
בשלום“ — „שלום מן החטא שלא אלמד
מדרכי לבן“, ⁴² והדבר נתקיים ⁴³ (כדבריו
יעקב שלח לומר לעשו „עם לבן
הרשע גרתי ותריג מצות שמרתי ולא
למדתי מעשינו הרעים“) ⁴⁴ —

אלא לפה ⁴⁵ שביהותו בבית לבן הי'
יעקב עסוק בمسئיות גדולה בעבודתו
קרווע צאן (כפי שהדבר צריך להיעשות
עפ" תורה⁴⁶) — ובדבריו „בכל כוח
עבדתי גוי“, ⁴⁷ „היהתי ביום גוי בלילה
ותיד שנתי מעיני“, ⁴⁸; ובאופן זה עבד
„עשרים שנה“, ⁴⁹ וא"כ מובן החידוש
הגדול ביותר, שambil הבט על כל זאת,
„לא שכח תלמידו בבית לבן.“

— אבל חידוש זה אינו שיק
להבטחת הקב"ה „ושמרתיך בכל אשר
תלך גוי“ [כפי אילו הי' יעקב מתעסק
במלאה באופן זה בהיותו בביתו,
בארץ כנען, ג"כ הי' זוקק לברכה

(42) ויצא שם, כא ובפרש"י שם.

(43) וא"צ לפרש זה. — ועפ"ז מתורץ דרשי
(לישטיי) שהתפלל יעקב שהיה „שלום מן החטא(ה)

הollowי"פ ויבא יעקב שלם מן החטא.

(44) פרש"י ייש פרשנתנו (לב, ה).

(45) עפ"ז מתורצת בפשות קושית הנחלת
יעקב כאן, וא"צ לחילוקו בין מצות ל תורה כו'.

(46) עד שלמים מהנהגת יעקב אופן חיוב
עבדות הפועל (רmb"ם הל' שכירות בסופו).
טושׁוועַן חויַם סוֹס שלֵן. שׂוּעַ אֲדָהִיז חויַם הל'
שאלה ושכירות כו' ס"כ. וראה לעיל ע' 139
ואילך). ולהעיר משועע אדָהִיז שם הל' נזקי גוף
ונפש ס"ד — בקו"א סק"ב.

(47) ויצא לא, ו (הובא בהנימן בהערה
הקודמת).

(48) שם, מ.

(49) שם, לה. מא.

ומזה שהכתב נקט הלשון „שלום“
סתם, מוכחת, שלא הי' זה רק בפרט
מוסים, אלא „שלום“ כפושטו בכל פרטיו
— והם ג' העניינים שמנה רש"י:

„שלום בגופו שנתרפא מצלעתו“: זה
שיעקב הי' „צולע על ירכו“ הי' תוכזה
ממלהמתו עם „שרו של עשו“ ³⁵ —
מלא³⁶, שליח הקב"ה. וכיוון שהי' זה
דבר שנגרם ליעקב (מאיזה טעם
שהוא³⁸ ע"י מלאכו של הקב"ה, מובן
שאיין זה שיר אל (מה שנשלל ע"י)
ההבטחה „ושמרתיך“ מעשו ולבון³⁹.

„שלום בממוניו שלא חסר כלום מכל
אותו דורון“. גם לאחר נתינת „כל
אותו דורון“ לעשו נשאר בידי יעקב
רכוש גדול, כמוון מפשטו
הכתובים⁴⁰. ומילא, גם אלמלא
נתמלא אצל יעקב חסרונו הדורון, לא
היא זה ממעט מקioms הבטחת הקב"ה
„ושמרתיך גוי לא אעזובך גו“ (דהיינו
שיהי לו „לחם לאכול גוי“⁴¹), ומכל
מקום מילא הקב"ה את כל החדרון
„מכל אותו דורון.“

„שלום בתורתו שלא שכח תלמידו
בבית לבן“: נתינת המקום לכך שיעקב

(35) פרש"י פרשנתנו לב, כה. לג. י.

(36) ראה פרש"י לב, כז. שם, קטל.

(37) פרש"י שם, כט.

(38) וייל בפשות — כדי שיודה לו על הברכות
(רש"י שם, זודקט).

(39) וმთורצת קושית החזוקני וריב"א עה"ת
(שם, כו. וראה רבב"ם שם, כה. קט).

(40) ד'ויפרץ האיש מאד גו" (ויצא ל, מג
(ובפרט עפ" פרש"י שם). וראה שם לא, טו. שם,

יה. פרשנתנו לב, ו). ובפשות הוא הרבה יותר
מהדורון שלחה. וראה פרשנתנו לב, יא. —

וברבב"ם כאן: וכי בשביל מיוטם דורון שני
לעשה הווצרך לכתוב כן.

(41) ויצא כה, כ ובפרש"י שם.

ועל כך אומר הכתוב „ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבוואר מפדן ארם“: הקב“ה מבטיח לכל אחד מישראל שישוב שלם מן הגלות⁵⁵.

ועל זה מבאר רשי ומוסיף, שמה שאין ביכולת לבן ועשו (מצד עצמן) לפגוע באדם מישראל, והוא (יעקב) בא „שלם“ לארץ ישראל – עניין זה הוא מליטתא דפשטה, ולא זה הוא החידוש ד„ויבא יעקב שלם“, על כך כבר הבטיח הקב“ה עוד לפני היציאה אל הגלות – „וְהַנָּה אָנוּ עִמָּךְ וְשָׁמְרָתִיךְ בְּכֶל אֲשֶׁר תַּלְקֹדְגּוּ“, ואין בכך אף אחד לפגוע במישחו מישראל ח“ו.

ההידוש הוא שאפילו באותם עניינים שלכאורה – מצד הסדר שנקבע מלמעלה – יש מקום שהгалות תגרום לחסרון באיש ישראל, עד שאכן נשעה חסרון בפועל (עד שהיה ביעקב) – אמר הכתוב „ויבא יעקב שלם“, הינו שהחסרון אינו אמיתי; החסרון אינו אלא לפיה שעיה, אבל סופ-סוף יתבטל, ואזיו „ויבא יעקב שלם“.

ואלו הם ג' העניינים שמונה רשי, כدلפקם.

ז. „שלם בגופו שנתרפא מצלעתו“:
אי' העילויים של עבותות זמן הגלות הוא – העבודה דמסירת נפש⁵⁶. ולכן באים ר' יוסרי הгалות וכו' – בתור נסיוון, „מנסה ה' אלקיכם אתם גוּיִים“, כדי לעורר בישראל את עניין המסירה נפש.

(55) ראה רמב“ן שבהערה .60.

(56) ראה ס“מ קונטרארים ח“ג ע' קבא ואילך.
ס“מ אידייש ע' 5 ואילך ע' 7 ואילך. ס“מ תש“ט ע' 118 ואילך. ועוד.

(57) ראה יג, יד. וראה הנטמן בהערה .64.

מיוחדת שלא ישכח תלמודו]. וזהו החידוש בפסקוק „ויבא יעקב שלם“ – שלם בתורתו – שלא שכח תלמודו בבית לבן.

ה. עפ”ז סרות מלאיון התמיהות דלעיל (סעיף א-ב) על פירוש רשי: רשי איינו יכול להביא את העניון ד„שלם בבניו“ – שלא הי’ ביכולת עשו לפגוע בבניו של יעקב (אם יבווא עשו גו”) – שהרי זה כלל בהבטחת הקב“ה „ושמרתייך גו“, ואין הכתוב צריך לפפרש זאת, כייל.

ומהאי טעם אין רשי יכול לפרש בפירושו על התורה⁵⁷ ש„שלם בתורתו“ הינו „שהלא שכח תלמודו מפני טורה הדרך“ – כי גם עניין זה כלל בהבטחת הקב“ה „ושמרתייך בכל אשר תלך גו“, שהקב“ה ישמרו עליו מכל עניין בלתי רצוי אשר ההליכה – ובכלל זה טלטול הדרך – עלולה לגרום (ושמרני בדך הזה אשר אנכי הולך⁵¹); ונ”ז ברכת הקב“ה לאברהם שטולטול הדרך לא ימעט אצלם את אותן „שלשה דברים“.

ו. מיינה של תורה שבפירוש רשי:
נתבאר לעיל⁵², שהליקת יעקב לחזן רומיות להליכת בניו⁵³ – בני ישראל (ומעשה אבות טימון⁵⁴ לבנים) – לגלות;

(50) משא”ב בפירושו לש”ס מפרש „מפני תורה הדרך“ – כי זה שיריך יותר להזמין דויבא יעקב שלם (כנ”ל סעיף א). ולהעיר, שהמצב דרשבי (שבשנת שם) דומה (יותר) ל„תורה הדרך“ (ולא ל„בית לבן“).

(51) שם כה, כ.

(52) לעיל ס”ע 153 ואילך. ושם.

(53) ראה אגדה ק סי (קיא, סע”ב) שנשמעתו של יעקב כלולה הנחותםшибוטם מעולם ועד עולם”.

(54) ראה לעיל ע' 154 הערכה .39.

ח. „שלם במנומו שלא חסר כלום מכל אותו דורון“:

תכלית הגלות אינה רק שכל אחד מישראל יצא ממנה „שלום“, אלא גם שיהפוך את ענייני הגלות לקדושה ויעשה מהם „מנון“⁶⁵. ועוד יעקב אבינו, שלא זו בלבד שניצל בעצמו מלben ועשוי, אלא שליך מלben ריבוי עצום שעליו אמר לבן „כל אשר אתה רואה לי הוא“⁶⁶; ועוד יז פועל יעקב אתהPCA בעשו גופא – דתמותה זה שביקש להרגו, הנה „וירץ עשו גור ויחבקו גור וישקחו“⁶⁷, עד שלדעת רבש⁶⁸ hei זה „בכל לבו“ (אף שהלכה בידוע שעשו שונאן ליעקב)⁶⁹.

175 [וזהי ההכהנה⁷⁰ לזמן ד„עלן מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה' המלוכה]⁷¹: לא זו בלבד

להעלים ולמנוע. וכמרודל (תנומה וירא כב. ועוד) גבי נסיוון העמידה.

(65) שהתחורה חסה על ממון של ישראל (ר"ה כ, א. ושם⁷²).

(66) (ויצא לא, מג) ולא ענהו יעקב ע"ז.

(67) פרשנו לג. ד.

(68) וראה ש"ע"ת לאדהאמ"ץ ח"א ד"ה פדה

בשולם ס"א.

(69) ספרי בהעלותך (ט, יז"ד) – הובא בפרש"י פרשנו עה"פ (בפי הבב). – השיקות לרשותי (דוקא) נת' בהთווות. וראה גם לק"ש ח"כ ע' 151 ואילך.

(70) כי גם לרשבי hei זה רק „באותה שעה“ (ראה בארכקה לק"ש שם).

(71) עובדי א, כא – מההਪטרה דפרשתנו. וע"פ המבואר בפנים (ובהערה הקודמת) מبن הטעם (הפנימי) שלא הובא בפרש"י עה"ת (פרשנו לא, ד) סיום הכתוב („והיתה לה' המלוכה“) ואיפלו לא רמו ב„גוג“

– דלאכורה: מהתיבות „ועלן מושיעים בהר

וזהו מה ש„שרו של עשו“ נגע „בקב"י רכבי“ של יעקב, כביאור הרמב"ז⁵⁸ בדבורי המדרש על הפסוק⁵⁹: „גע בכל הצדיקים שעתידין להיות ממן זה זדור של שם“ – שהוא רמז לסורו הגלות עד לאופן הקשה ביותר ר"ל⁶⁰, ויטורים אלה באים כדי לעורר בישראל את מסירת נפשם⁶¹.

ואם כן, אפשר הי' להעלות על הדעת ח"ו,abicoin שיטורים אלה באים אליבא דעתם לא מעשו שלמטה, כי אם מ„שרו של עשו“⁶² – הינו שהם באים מלמעלה כדי לעורר בישראל מסירת נפש – הרוי הם מציאות אמיתית שיש לה קיום ח"ו; ועל כך מלמדנו הכתוב: „שלם בגופו שנתרפא מצלעתו“ – „שלם בגופו שנתרפא מצלעתו“ – שלאחרי השלמת העבודה בגלות, בטלים היטורים לגומי, „נתרפא מצלעתו“ באופן ד„שלם“⁶³.

وطעם הדבר – כי מלכתחילה לא הייתה זו מציאות אמיתית אלא בלבד כדי לגלות תוקף המסורת-נפש של איש ישראל.

(58) פרשנו לג, כו.

(59) ב"ר טפע"ז (בשינוי לשון קצת).

(60) ראה רמב"ז שם. ומשים: והכל סבלנו ועבר עליינו כמו שרמז ויבא יעקב שלם.

(61) להעיר מרד"ה יירח תש"ח וסוףו, לקו"ש ח"ב ע' 35 ואילך – ע"ד מסנ"פ דודרו של שמד.

(62) להעיר מהביאור במחוזל „שטן פנינה לש"ש נתכוונו“ (בב' טו, א. לק"ת חותת סא, סע"ד ואילך. מאמרי אודה"ז – אודה לך לייזניה ע' קנה. ועוד).

(63) רפואה שעוקרת החולי מניקרא (ראה צפ"ג לרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב בסופה) שאפילו בשמו איינו חסר (אין רושם).

(64) כיידע (ד"ה כי מנסה תש"ח פ"א וח); ד"ה נתה ליראך בסה"מ תיש"א פ"א – ובהננסן שם. ועוד) שנסיון איינו דבר מכך, רק שבא (דמיון)

*) וכ"ה בבר פע"ח, י"ד (אלא שבכמה דפוסי הבר נוסף „גוג“, י"ל"ש פרשנו עה"פ. אבל ביל"ש

תוא עלייה – כדי לבורר את ענייני העולם (עשוי), דהיינו שהוא יורד ממדריגתו וממתעסק בדברים גשמיים דחרישה כרי (בלשון הדיעות: התלבשות ב„לבושים המתברר“) כדי לפעול בעולם.

אלא שכאן יכולה להתחזר שאלת: מכיוון שעבודה זו (אינה באופן של נסiron, שאיןנו מציאות אמיתית, אלא) היא עניין של בירור העולם, לפעול שינוי בעולם, וזה מציאות אמיתית, הרי נמצאה שיש חסרון „במוננו“ – כדי לפעול את הבירור) – דהיינו שהירידה של כוחותינו וזמנו אל גשמי העולם היא חיז' דבר של קיימת

– ועל זה בא המענה, אשר גם חסרון זה (ירידה זו) הוא לפיה שעלה בלבד, וטופ-סוף יחי' וישאר „שלם“ גם „במוננו“. כשןלך אל הgalיה, ניקח עמנו גם את נכסיו וענינו הגשמיים של כל אחד מישראל, באופן של „שלם“ – בשלימות, שיתעורר ויתכללו בקדושה.

ט. „שלם בתורתו שלא שכח תלמידו בבית לבן“:

ענין לימוד התורה בשלימותו דורש פרישות מהעולם. ועד שמצוינו בייעקב, שהי' „יושב אוהלים“⁷⁷ ונטמן בבית מדרשו של עבר י"ד שניה⁷⁸. יכול אפוא יהודי לטעון: כיון שתובעים ממנו להתעסק ב„bijorim“ של הגלות במקום הגלות, הרי לא יתכן שיחזיק בשעת

шибוטו את עשו, אלא „והיתה לה המלוכה“ – עשו יכיר במלכותו של הקב"ה, ובלשון הרמב"ם⁷⁹ „ויתכן את העולם כולו לעבד את ה' ביחיד שנאמר⁸⁰ כי אז אהפוך אל עמים גוי' לקרוא כולם בשם ה' גור"ן.“

וכשם שיעקב פעל זאת ע"י ה„דורון“ (בהקדמת התפלה) ששלח אל עשו, עד"ז הוא בכל אחד מישראל, שכדי לברר ולהפוך לקדושה את עניינו העולמי (עשוי), ואת ענייני הגלות בפרט, צrisk הוא (לאחרי הקדמה עבودת התפלה) לנצל את ממוני וכרי כ„דורון“ – تحت מזמו לשם חriseה וזרעה⁸¹, מלאכתך אשר תעשה⁸² – זמן שבו הי' צrisk לעסוק בלימוד התורה, עד שעולה השאלה „תורה מה

צון לשפט את ה"ר עשו" לחד אין ראי" (לכוארה) שיעקב ילך שעירה, כי אפ"ל שהמשפט יהיו בהיות המושעים – יעקב (כפשות לשון הכתוב) „ובה ציון“; ומסיום הכתוב „והיתה לה המלוכה“, מנו מבן שיעקב (בן"י) ימוך בשער, שילך שם (כפשתו)** –

כפי האתapaćה דעשה באופן של „והיתה לה"

המלך" – גיגלי רך לעיל, משא"כ בעשו

היתה רק לפיה שעלה, או רק אתכפיא (עד עניין המשפט).

(72) הל' מלכים ספ"א.

(73) צפנ' ג. ט.

(74) ראה (אליהו זוטא פ"ט. ועוד) שעשו יעקב חלקו בינויהם עזה לעשו ועזה ליעקב.

(75) ראה ברכות לה. ב.

(76) שאו וברך (בכל אשר תעשה) – ראה ט,

יח ובספרי שם.

עובד' שם הובג נס סיום הכתוב, שהרי שם מזקומו (כוגל גם (ונזיך) הזמן לנתקי).

** ע"ז הפשט יש לזכור שמתווך נ"פ פרש"י לעיל (מכ אי. ה. ועד ע"ז בפרש"י וירא י"ח, כא) "ב" א

למדן לזרינוס שלא ירשעו הנדן עד שיראו כו" – וא"כ מובן דברך "לשפט את ה"ר עשו" צרכיים

השופטים לילך שם לראות כו.

(77) ראה ד"ה פדה בשלום (בשעת שם) ס"ד.
ד"ה ולאחותו בתוליה תרכ"י, תרכ"ט. המשך פדה

בשלום תרג'ת (ע' קסב) ותש"ד (פ"ט). ועוד.

(78) תולדות כה, כז ובפרש"י שם.

(79) פרשי"ס פ' תולדות. ועוד.

שלמעלה מהגלוות⁸¹. ירידת האדם לגלות לברר את ענייני הגלות נוגעת רק בחיצוניות הנשמה, אבל בנשמה עצמה ש"לא נסירה לגלות", אין شيء כל ירידה ח'ז.

ולפיכך "לא שכח תלמודו בבית לבן"
— התורה שלמד יעקב בהיותו "נטמן"
בפרישות מן העולם נשאהה אצלו
בשלימות גם בית לבן.

ומעשה אבות סימן לבנים⁸², שלכל אחד מישראל נתינתה כח מייעקב, שייהי "שלם" לא רק במצוותו מן הגלות, אלא אפילו בשעת הגלות גופא, בעת המצאו "בבית לבן", יש ביכלתו להיות בדרגת "שלא שכח תלמודו" — עניינו הרוחניים נשאים בשלימותם, "שלם בתורתו".

(משיחת ש"ט וישלח תשנו")

מעשה בדרותו הנעלית בלימוד התורה.

ועל כך בא המענה, שיעקב "לא שכח תלמודו בבית לבן": ב' הענינים הקדומים — גופו וממונו — יכול להיות לפוי שעיה חסרונו בפועל, אלא שנשלםalach זמן; אבל ברגעו לתורה, מלכתחילה לא יכול להיות שום חסרונו בעקב.

שהרי (כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸³) "רק גופותינו ניתנו בגלות ובשבועות מלכויות, אבל נשמותינו לא נסרו בגלות ושבועות מלכויות".

והכוונה בהזאת אינה רק (כפשתות הלשון) במובן של גלות כפשטו, שלמלכויות אין שליטה על הנשמה, אלא יתר על כן: גם העבודה עם הגלות אינה נוגעת (פנימיות הנסמה

(81) עיין הلكות ת"ת לאדה"ז (פ"ב, סוט"י) דאן שכחה לפניו כי — ב"לפני כסא" כו' מות הזכרון, שבמושמות כאורא מבן". וראה לקו"ת ס"פ קדושים.

(82) ראה בעינינו (ובבא יעקב שלם) רmb"ז שהובא לעיל סעיף ז.

(80) בשם אבי כ"ק אדמו"ר (Maharosh"b) נ"ע —
שיחת ג' תמו תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קצ'ו. לקו"ד
ח"ד תרצב, א. טה"מ קונטרסים ח"א קעה, ב).

